

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztői iroda:

Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:

Wekál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hiralmények díja:

3 hasábos petit sorritt, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Küzelmeink.

Az éles karddal és golyózáporral vívandó harcok előkészületei között a közgazdasági háboru képe — bár változó alakban — folyton kísért. A megéltetés nagy nyomorúságai újabb meg újabb kérdéseket vetnek fel s az egyes ügy, mint a társadalom azon problémák megoldásán töri fejét, melyek a közeli és távoli, de mindenesetre bekövetkező bajok elhárítását volnának pépesek eszközölni. E kép tárul fel szemünk előtt, ha csak e hét történetére vetünk egy pillantást.

Románia megbizottjai Bécsbe utaznak oly utasításokkal és javaslatokkal, melyek az új kereskedelmi szerződésnek képeznek alapját; — a szerződés pedig, — a romániai ohajtások valószínűsége esetében — saját anyagi romlásunk egyik akarója lenne.

A magyar kormány egyik concessiot teszi a másik után, csak hogy létre jöjjön Ausztriával a vám- és kereskedelmi s. b. conventio, — s a birodalmi tanácsban levő tartományok képviselői csak a saját külön érdekeikre vannak figyelemmel, úgy hogy a jelenlegi országgyűlés aligha fogja e kérdést már megoldhatni.

Egy szűkebb, de az államnak milliókat fizető kör, a magyar szesztermelők egyesülete, — kitűnő szakférfiak egyikének — Sigmond Dezsőnek elnöke alatt keresi a veszteség további kiküldetésének módozatait, — és sajnálattal kell beismernünk, hogy ezen igen fontos iparág valóban súlyos helyzetbe jutott, melyen, ha idejében nem segít a törvényhozás, — nem sok értelme lesz a romániai gabona- és marhahozzálati kedvezménynek; de annál több előnyt fognak látni a külföldi és különösen az oroszországi és romániai, sőt az osztráktartományok szeszgyárai is.

Országos gyűlést tartottak az iparosok, sőt a vendéglősök is. — Miért? bizonyára nem az ismerkedési estélyekért és banquettekért, hanem érdekeik védelmének módjai felett való tárgyalásokért. Többé-kevésbé mindnyájunkat érdekelnek

e határozatok, így pl. a vendéglősök nem egyszer pendítették meg az italárulási jog rendezésének kérdését, — minnek halogatását — valóban alig tudjuk érteni.

Hiszzen igaz, hogy nehéz kérdés, sok érdeket érint stb.; de vajjon a többi földesuri jogok rendezése nem-e szintoly fontosak voltak s nem-e szintoly sok nehézséggel voltak összekötve? — Az iparosok pedig szintén igen jól teszik, hogy érett megfontolás tárgyává tesznek oly kérdéseket, melyek az újabb ipartörvény behozatala előtt azért nem voltak jól megoldhatók, mert a gyakorlati élet próbáján még nem estek keresztül s kivételülknél vagy magukban, vagy másokkal kapcsolatban előre nem is láthatott akadályokba ütköztek. Hogy e bajok között nem kis szerepet játszik kis városi iparosaink egy részének eredeti bűne: a jóvaló restség is, — nem tagadhatjuk, — de ott, hol erélyes hatóság s néhány belátó egyén áll az ügyek élére, egy kis jó akarattal sokra lehet menni még ebben a renyhe világban is.

És végül ott van az országos magyar gazdasági egyesület, mely — sokszor éles, de mindig érdekes — szakértő tanácskozások között legutóbb a magyar gazdák jégbiztosítási szövetségének eszméjét határozta pártolandónak, — ezzel is takarékosra, de egyszersmind a természetben eshető károsodás elkerülhetésére utalván gazdáinkat.

Ugyan e folytonos harc között ki ohajtja még a pusztító háboru iszonyait?! A kinek nincs veszteni valója! Legyünk rajta, hogy a társadalom e szerencsétlen osztálya ne terjedjen Magyarországon.

A nagyenyedi ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése.

Felvincz, 1887. márcz. 31.

A nagyenyedi ref. egyházmegye képvisellete folyó évi márczius 31-én rendkívüli közgyűlést tartott Felvinczen nt. H e g e d ű s Lajos esperes elnöke alatt. A képviselők nem nagyszámmal vettek részt ezen közgyűlésen.

Előklő esperes aa. rövid üdvözlő beszéddel közgyűlést megnyitván, felbontatnak és számba vétetnek az egyházmegyei képviselők megválasztását feltűntető szavazatok. A jövő 3 éves ciklusra meglettek választva egyházmegyei képviselők: a nagyenyedi ref. egyházközség részéről Kovács Sándor, Kovács Gyula, dr. Magyarai Károly, dr. Bocz József, Müller Mihály, Váró Ferencz, Szilágyi Gyula, Vajna István, Felvinczről Herepei Károly, Kapadról br. Splényi Henrik, Miriszlórol id. Gáspár János, Deésről Székely Ferencz, Felvinczről Mészáros István, Kocsárdról Felszegi Sámuel, Habréről Szilvási Béla, Marosujvárról Ujvári Sándor, Gerendkeresztről Tiboldi Dénés, Lőrinczéről Csató János alispán, Csombordról Nagy Lajos, Egerbegyéről Simonfi János, Bükkösről br. Kemény Endre, Istvánházárol ifj. br. Kemény György, Szentkirályujfaluból Zeyk Daniel, Ozárol br. Radák Ádám.

Közgyűlés a választási lapokat rendben találva, a választásokat igazolja, honnan pedig a választások eredményei még nem jelentettek be, ezen később bejelentendő választások igazolásával az egyházmegyei tanácsot bizza meg.

Sándor János egyházmegyei főjegyző, mint a kiküldött bizottság előadója előterjeszti a canonica visitatio reformja tárgyában az állandó igazgató tanácshoz terjesztendő felirati javaslatot.

A mindvégig feszült figyelemmel hallgatott, néhol élénk helyeslésekkel kísért felirati javaslat a maga nemében egy ritka szép eszékben, nyomos okokban igen gazdag munkalat.

Alapeszméje: hogy a canonica visitatio az előrehaladott kor lelke által igényelt módosításokkal mostani alakjában tartassék fenn továbbra is.

Közgyűlés a felirati javaslatot, mely Sándor János kitűnő tollából folyt, egész terjedelmében jóváhagyja, magáévá teszi s szerzőt élénken megjelenti.

Nem tudjuk, hogy a múlt hó 28-án kezdődőleg Kolozsvárt megtartandó egyházközségi rendkívüli közgyűlés e kérdésben miú álláspontot fog elfoglalni, de annyi bizonyos, hogy az enyedi egyházmegyének ezen fontos ügyben adott véleménye mindig nagybecsű okmánya leendő canonica visitatio módosítása felett folyt vitának.

Ezután még pár kisebb fontosságú ügy kerülőn tárgyalás alá és nyervén elutasított elöklő esperes közgyűlést bezárja, s a házassági törvényszék kezd meg ülését.

Döntőn 2 órakor közgyűlés tagjai közebbre gyűl-

Tört vissza egy peregre dobogó szívébe;

Es ajkára halkau egy sohaja szállott:

„Szerelmem emléke, légy örökre áldott!”

Szabó Jenő.

A halál kútja.

— Ponté után, frazeziából fordította V. D. (Vége.)

A Catelan család azonban, mely oly befolyásos volt, mint gazdag, abban járt, hogy Faudonas György tehetőségét gyűmölösztette, mely miatt egy a tanuló ifjuság, mint a tanárok előtt oly méltó kitüntetésben részesült.

— Völk el fog utazni, — mondogatta Catelan, — irok a királynak, hogy adjon neki helyet az államügyek vezetésénél.

— Én is vele utazom, — szóla Irma — nem akarom elhagyni Györgyömet; valami úgy sugja nekem, hogy ha csak egy napig is elválnék férjemtől, többé nem látnám őt.

— Faudonas követ lesz, te pedig követné. Te vagyonos vagy, most már csak tisztességes állás kell, Györgyben pedig minden feltalálható, a mi őt a magasabb hivatalhoz eljuttatja.

Három hónap alig telt el, a midőn György megkapta Párisból a kinevezetést, az osztrák császári követtséghez, titkári minőségben. Az elválás szívzaggató volt; a családnak csaknem minden tagja kérve-kérte, hogy Faudonas határozza el magát, ifju nejétől megválásra.

Emez ezen elkülönítést úgy tekinté, mint korai özvegyeséget, s a faudonasi lakba vonult, hol a legteljesobb elszigeteltségben élt. Szeretett Györgyétől bucsuzása alkalmával mondá:

— Kedvesem, ha álomba merüléskor hallasz majd valami hangot, a mely így szólit: „György jer, segíts!”

TÁRCZA.

Egy ifju regéje.

Lelkében az ifju esodás mímert érez . . .

Odatér esengve öreg mesteréhez:

„Én atyám mesterem, sokra tanítottál:

Ültetői szavamba mindig jobbar-jobbna!

Én atyám, mesterem köszönöm azt néked,

De még kérek tőled, egy nagy bölcseséget.

Mikor a kastélynak kertje alatt jártam,

Enyhe, szabad légen, ragyogó sugárban

Két virágot láttam összeborult fejjel,

Egymást álmadozó esókoló kehelylyel . . .

Megállottam . . . néztem . . . Odatapadt lelkeim!

— De szomorú ének zendült meg a kertben; —

Én atyám, mesterem! . . . milyen volt e dallam! . . .

Elakartam futni . . . messze . . . hogy ne halljam.

De e pillanatban lenge lombok árnyán,

Csacska eslogánynak merengő magányán

Egy kép tűnt fel nekem esodaszépségében . . .

Most is itten él az, szívem szentélyében!

Két csillag . . . körötte egy darab menyboltja . . .

— Az üdvösség bűvös ragyogása volt a! —

Én atyám! mesterem! Ha már megtanítád

Osillagjárásának kikutatni titkát,

Arra taníts meg hát — ezt az egyet kérem —

E két csillag fényét én el hogyan érem?”

Az öreg letekint, nem szól semmit ajka,

De titkon keserű mosoly lebeg rajta;

Egy csillogó könnyesepp szökken a szemébe,

— Hejh! e soruál minden tudománynak vége!

Tekintete aztán a flura téved:

„Megtanít szíved rá! . . . Küzdj, a mig előred!”

— És küzdött az ifju szíve nagy hevélvel;

Fáradott naphosszaunt tépelődött éjjel:

Lágy karján ringatja mégis egy nagy álom.

Lelkével ott esüngött egy szent ideálon.

„C-odalényű esillag! ragyogó kis menybolt,

Mikor jutok h zád?” — Nyuzodalma nem volt;

Keresed . . . kutatta . . . Végre fel is lelte:

Köbélén nyugovógé imádozt szerelme.

„Édes a te esókoló! . . . Oh nyujtsd ide ajkad! . . .

Hagyd, hogy idvezüljek . . . itten . . . esüngve rajtad! . . .

Benned feltaláltam üdvöm, boldogságom! . . .

Elég ez egy szívnek. Többre már nem vágyom!”

Oh, dehogynem vágyott! — Más kép tűnt elébe.

Egy ragyogóbb csillag — esábitóbb a képe:

Dicsőségnek hívják . . . Azután sovárgott,

Szeme pillájától az űzte az álmot.

„Káprázatos fénykör, mikor érlek én el!

Küzdöm éretted égő szentvedélylyel,

S te messze futsz tőlem! — Mégis feltalállak!”

S küzdött, mig elérte fényét e sugárnak.

— Azután más vágyak tölték a lelkét el,

Álmai tündéri világba vitték fel . . .

A magasban szárnyalt . . . — De ütött az óra.

S fölébredt, mint férfi, a rideg valóra.

„En ragyogó álom! kedves ifjuságom!

Karjaidba vissza mindhiába vágyom!

Hasztalan siratlak, az meg nem vigasztal . . .

Gond ellen küzdeni nem is lehet azzal!”

— Visszanéz még egyszer . . . Szeme könnybe lábbad . . .

Lelkébe lopózik titkon édes bánat —

Éltűnt ifjusága legdrágább emléke

tek össze a nagy vendéglő éttermébe. Ebéd után a házassági törvényszék folytatta ülését Tóth Mózes vinezi ref. lelkész vendégszerető házában.

Felemlítjük még azt is, hogy Jancsó Lajos marosújvári ref. lelkész egyházközsége s általában az egész marosújvári közönség azon obajtásának adott kifejezést, hogy a tavaszi rendes egyházmegyei közgyűlés ez évben kivételesen ne Nagyenyeden, mint az egyházmegye központján, hanem Marosújvárt tartassék meg.

Valószínű, hogy Marosújvár obajtásának elég lesz téve, mivel ennek útjában mi akadály sem létezik, azt pedig csak helyeselni tudjuk, hogy Marosújvár intelligens közönsége egyházmegyének ügyei iránt érdeklődik s ennek jelét is obajta adni.

LEVELEZÉS.

Borbánd, márczius 30.

Igénytelen kis falunkból bátorodom soraimmal ujalag felkeresni — s az egyetlen közművelődést előmozdító intézményünk felől írni.

Óvodánk öt havi fennállása alatt Kiss Irén óvónő vezetése mellett igen öröndetes haladást mutatott fel, mely eredmény azon nehézségekkel szemben, mikkel küzdenie kellett óvónőnek, igazán bámulatba ejtette a mult hó 29-én bemutatott kis vizsgán megjelölő közönséget.

Óvónők, kit családi körülményei kényszerítenek itt hagyni falunkat s kit legnagyobb sajnálattal bocsátott el az igazgatóság, annál inkább, mivel azon intézmény sok nehézséggel kellett küzdjön, míg létre jöhetett — s fájdalom jelenleg is éppen azok, kiknek leginkább kellene a nép jólétét és nevelését előmozdítani — nyilvánították és nyilvánítják teljes résztvevőtlenségüket meg nem jelenésükkel; — csak a nép józan esze vezérli oda, hogy gyerekeiket minden vallás és nemzetiség különbsége nélkül tömegesen szám szerint 60-at beírassák és váltakozva járassák.

Ezen bemutató vizsgát is tisztelt óvónő elnökünk főszolgabíró Teley József kedves családjával együtt megjelenésével szerencsétlente s azok a könnyek, melyek ugy a vendégre, valamint az egyszerű földészűk szemében csillogtak, hallva a szegény kis gyerekek szép énekét és szavaltát és tapasztalva, hogy mire képes egy helyes irányban való vezetés csak ily rövid idő alatt is, azok a könnyek legszebb tanúi valának annak, hogy vannak olyan nemesen érző szívek, kik belátják és feltudják ez intézmény jótékonyát a maga valódiságában fogni; s mindazok, kik ezen intézményért bármi keveset áldoztak, ha majdan talán sok szép a szépől s sok jó a jóból kijut — gondoljanak azokra, a kik mindennap nem győzik áldásukat küldeni ezen jótettükért.

Legfőbb obajunk jelenleg, hogy óvodánkhoz egy szintén szakképzett óvónőt nyerjünk meg, ki a távozó kisasszony annyi nehézséggel és kitarással megkezdett működését tovább is oly lelkiismeretes pontossággal folytassa. Miért is legmelegebb köszönetünket kell nyilvánítsuk, a körünkben oly korán távoznak azon kéréssel, hogy tartsa meg kis falunkat jó emlékekben.

Még egy nemes tettről akarék említést tenni, hogy aztán befejezzem talán igenis hosszúra nyúlt leveletem*)

*) Szép és nemes dolgokról soha sem lehet túlságos hosszúra írni! Várjuk további kedves tudósítását. Szerk.

siess e titokzatos kijelentés teljesítésére, mert különben meghalok.

Egyszer csak, négy hónapra eltávozása után, György, a mint Bécs egyik palotájában lefeküdt, miután egy egész napon át államügyi levelezésekkel foglalkozott a franczia udvarral; nagy tevékenységgel folyt az államügy akkoriban, mert Mária-Antoinette főhercegnő házassága köttetett meg a franczia koronaherceggel. Melyen elszenderedett, a midőn egyszerre csak e kiáltást hallá:

— Segítség, segítség! György meghalok.

Azonnal felébredett.

— Irma hangját hallottam, — szóla — gyorsan kocsit és lovat.

Szolói felébredtek kiáltására, oda futottak, nem mertek kérdezősködni, ha vajjon urok megőrült-e, sietve igyekeztek rendelkezéseit teljesíteni.

György azonnal a követhet futott, a palota minden személyzetét felköltö és annyit esdekelt, hogy megkapta a Franciaországba való utazásra az engedélyt. Párison ment át, a nélkül, hogy megállt volna és egyik barátját megbizta, hogy tudósítást küldjön Versaillesba.

Három napra azután, négy tajtékzó fehér ló állott meg Toulouseban a Catelan palota előtt. György gyorsan rohant föl a palota lépcsőin, mely a nagyterembe vezetett, a hol két gyászoló szolgát talált.

— Hol van Catelanné ó nagysága? — kérdé türelmetlen remegés között.

— Ott, — válaszolt a szolgák egyike egy mellékajtóra mutatva.

György kinyitotta és belépet.

— Ön itt van György, — kiáltá Catelanné.

— Itt vagyok asszonyom . . .

— Istenem, Istenem! tegnap temették el őt.

ugyanis mélt. Lukács László képviselő ur kegyeskedett a még február hóban tűz által károsultak javára ötven forintot ajándékozni, mely összeg a mai napon a nyolcz károsult család között kiosztatott.

Egy óvónő pártoló.

CSARNOK.

Társadalmi irányelvek.

— Irta Németh Sándor. —

(Folytatás.)

III.

A nők a társadalomban és családban.

Már a bibliai szent monda szerint az Isten a férfi mellé adta a nőt; sem a férfi magára, sem nő magára, hanem a kettő együtt kell, hogy éljen.

A szent monda azt mutatja, hogy keletkezése idejében már egymásra voltak utalva férfi és nő a társadalmi létfenntartás érdekében. — Így volt akkor a társadalom kezdetlegességében, ez így van most a mivel, modern társadalomban.

A modern társadalom szempontjából szólva, a nőnek akkor is meg volt a joga, de csak abból állott, hogy társ lehetett.

Nem volt meg azonban az a jog, melyet ma megadott a mivel társadalom, nem volt meg az önállás és haladás joga. — Nem ide tartozik, hogy fokról-fokra a történelem bizonyítékai mellett tüntessük fel, hogy a nő társadalmi állapota minő változáson ment keresztül, míg a mai jogát a férfi mellett önállóságát elérte.

De annyit említhetünk, hogy a nő soha annyira elismerésben nem tartatott, mint korunkban. — És méltán is.

Mert ki tagadhatná, hogy a nő a társadalom erkölcsi fejlődésének igen nagy tényezője. — Hogy az erkölcsi fejlődésnek belső érzületénél fogva, mely ugy szólva vele született a nővel — főként nője, felismerte az ókor egyik nagy írója, Szofoklész, ki „Antigone“-jében annak adott kifejezést, hogy szeretetre és nem gyűlöltre született a nő.

„Szeretni és nem gyűlölni születtem“ — mond Antigone s ezzel el van ismerve a nőnek érzelmi joga, de nincs és nem volt megadva társadalmilag.

Társadalmunk megismerte e jogát és meg is adta társadalmi ténykedésben.

Nagyfontosságú tényező; mert ugyan az egészséges társadalmi fejlődésnek nemde a szeretet az alapja, mely már az anya véréből elsajátítható.

Azonban ki tagadhatná, hogy ezt sokan kik felületesen gondolkoznak, nem veszik tekintetbe s így a nőt, nem mint ilyen főként gyűlölt, hanem csak, mint eszközt.

Legalább erre példát eleget látunk, mi persze egy felől ellenkezik a társadalom tekintélyével, másfelől a nőnek nemes hivatásával. Vagy hány példáját nem látjuk a családi szerencsétlenségeknek, melyek annak az eredményei, hogy a nőt a férj csak alattvalójának tartja gyermekei szemei előtt is.

Pedig a rendes családi életben az apának, anyának meg vannak mintegy a kis társadalomban jogai, melyben élnek. — Ezeknek a személtől tévesztése pedig mind-

mind azt eredményezi, hogy a nő kényszerhelyzetében meghunyászkodik s így a családban nem hivatásának és jogának megfelelő szerepet visel.

S mit eredményez ez egyebet, mint családi tragédiát? — Azt bizony, melynek nemesak reájok van kihatása, hanem az egész családra.

Fájdalom, számos ilyen eseteket tapasztalunk. — S így nem éppen jogtalan az a nőemancipáció kérdése, mely annyira elfoglalta korunkat, hogy megfejtenő problémává változott.

A függetlenség ennek az indító oka.

Mi ugy vesszük észre, hogy ez a függetlenség pedig abban állana, hogy a nő nem, mint családanya ne függjön a családapától, hanem erkölcsi tekintetben. — Persze aztán ennek a következtében a társadalmi szereplés is szabadabb volna és a nő ténykedése hasonló, sőt egyfoku volna a férfiuval.

A nőemancipációnak mely a fenttebbi következményt hozná létre társadalmunkban, nem lehetünk pártolói. — Nem azért, mintha a nők olyan társadalmi szereplésnek meg nem tudnának felelni, mint a férfi. Mert látjuk, hogy a nők szellemileg is haladnak, mint a férfiak, hiszen vannak nők, kik pl. a mennyiségűtanyegyelemi tanszéken tanítják; hiszen honunk is fel tud mutatni — szellemes nőket.

Attól sem félünk, hogy ez által a férfi társadalmi ténykedési joga esorbát szenvedne, mert a nők elfoglalnak. Nem ezért, hanem a családért.

A nagy társadalomnak a kis társadalom, a család nevel. A családi nevelést pedig az anya teszi. Már most, ha az anya nem lesz a családnál, ugyan ki fogja nevelni a gyermeket? Ki fogja helyettesíteni az anyát?

Valaki helyettesítene, de aztán ez megboszulná magát!

A ténykedési jog beteges társadalommal fizetne. S ekkor felcsört a nőknek nem volna egyéb, mint aberratio, legalább a mi társadalmi életünkben.

A nőnek meg kell adni a neki megfelelő önállóság jogát, de aztán a nő ebben ne igyekezzék a külső ténykedésben keresni hivatásának teljesítését, hanem legyen a családnak anyja. — Mert meg kell jegyeznünk, hogy a nőnek nincs szebb és magasabb hivatása, mint az, hogy anya.

De anyának lenni a szó valódi értelmében, melyben szeretetének minden tekintetben eleget tegyen, — nem éppen könnyű feladat.

Bajos, ha önmagunkkal szemben lemondók nem vagyunk s bajos, ha annak az életmelegnek, mely a szívben van, nem engedünk kihatást a jövőre is, hanem csak a jelenre. — Es e tekintetben még sok kívánni valónk van még nőinktől. — Mert sok tekintetben nem felelnek meg ennek a hivatásnak, de még annak sem, hogy legalább az egyszerű gondokat megosztanák férjükkal.

A mi igen természetes.

Mert az ugynevezett elkényeztetett házi nevelésből kifolyólag, az ifjú háziasszonynak nem igen kellemes, sőt éppen unalmas, hogy a napi élet gondjait megosztza férjével.

A gyermek mivoltsgát, engedelmességét, tisztelgetet az anyától tanul, ezt vegyék tekintetbe az anyák. Mert bizony sok van még e tekintetben, a mit kívánni kell. S az a fő, hogy tanítsák meg gyermekeiket arra, hogy en-

támaszkodott, a kút felé irányíták lépteiket; a sirásó elhánnya a földtakarót és kiemelék a koporsót.

— Nyisd fel, — kiáltá György.

— Barátom, — szóla az orvos — lesz annyi bátorsága . . .

— Igen, — válaszola György.

Abban a perczben, midőn a sirásó leemelék a koporsó fedelét, György remegett, borzadály futotta végig, látván az ő kedves Irmáját halotti lepelben, az orvos is alig tudta őt tartani, annyira megrendíté e szomorú jelenet.

— Orvos ur! — kiáltá egyszerre, — mondom, hogy nem halt meg . . .

— Szegény barátom! hiszen éppen azért jött ide . . .

— Ne féljünk azért, vegyük le a halotti leplet.

Bemegő kézzel, a nélkül, hogy jelen levők közül valaki e különös jelenetnél arra gondolt volna, hogy visszatartsa, felemeli a halotti leplet és a napsugár a megholt halvány homlokára esett.

György néhány pillanatig megható fájdalommal szemlélé; azután térdre esve imádkozott s oda hajolt, hogy megcsókolja kedves Irmájának homlokát.

— Segítség, segítség! György segits! — rebegé a halott.

György oda hajlott és gyöngéd mozdulatot vón észre.

— Orvos ur, orvos ur, jöjjön kérem, — kiáltá — Irma nem halt meg . . . Ugy-e megmondottam.

Az éltető lég és a nap szelid melege, lassan-lassan feleleveníték érzékeit, felnyiták szemeit.

Néhány óra múlva azután visszanyeré beszéző képességét.

— György, — szóla — nagyon szenvedtem . . . de te igéretedhez hű levén eljöttél . . . Halotti leplem alatt, mély aláltságba merültem, nem vesztettem el gon-

gedelmesség nem e t.

A nők illati öket a érzékek adu tében. — De egyes sehol s az ö l t ö z é

Távol l bizony a tulz bárkinél.

A nők ben; tudnak látjuk.

De a n szó valódi ér lesz a legnag alapját vetett gondolja meg tetelben és

) „D a f é r f i - é s v t e m é n y e jeles képzets jelenli. Az u részint az ors torább mindi dei rendszerre méltó igényeket is a dalegyletek több tanítói művészi szin — miszerint képesek a ve azok, kik éne vésbbé kényi igényel az é hibás — má müvek többsz (Lásd az 188 azon körülm árából fogva a zeneirodalo behatott tud utján választ dukumai s a közül a való voltak azok, hogy „D a l bocsássa. — házi és főisk két részre os férfikarra. (T nekek, négy Basso.) — T irányzatát, m Egyházi karé quiem- és m

dozkozó tele sokat szenved

— Ké

— Mor

jönni . . . n birtokában ?

élesítgeté lú lélekzetem, d szedtem mind

— Ass

dolgot tekint

Brun o

a legesekélye nek, a Catela

boldogító hir veszedelmes,

ját, mint az

E rette

oly hatással

mét visszaki

többé vissza

kötőjához tér

Első elt

megörökített

nek közelébe

de la Morto

A haja

mennék éjjel

ifju kedvesét

Igy va

hitregévé vál

megszópirva,

gedelmesség tekintetében hol használjanak i g e n t s h o l n e m e t .

A nők szép érzékét nem vonhatjuk kétségbe, azért illik őket a „szépnem“ névvel társadalmunk. Ezen szép érzéknek adnak ők kifejezést beszédükben, magukviselésében. — De ezen szép érzék — nekünk úgy látszik — hogy sehol sem tulhajtott annyira s így elterjedt, mint az ő l t ő z é k b e n .

Távol legyen, hogy a külső csint megrógnók, de bizony a tulzott piperkőzködést megróvjuk épp úgy, mint bárkinél.

A nők tudnak szerepelni a külső társadalmi életben; tudnak hatni a társadalomra, — ezt minden nap látjuk.

De a nő találja abban legszebb hivatását, hogy a szó valódi értelmében anya legyen. hiszen a nőnek az lesz a legnagyobb dicsősége, ha a társadalomnak biztos alapját vetette meg gyermekei nevelése által. A férfi gondolja meg ezt s a nőnek ezt a szent jogát tartsa tiszteltben és ne bitorolja.

IRODALOM.

(„Dalárzsebkönyv négyszólamu férfi- és vegyeskarok anthologiai gyűjteménye“ Varga Józseftől, a Bethlen-főiskola jeles képzettségű zenetanárától egy gyűjtemény fog megjelenni. Az utóbbi másfél évtized óta a dalártyig hazánkban, részint az orsz. dalárversenyek hatása alatt, részint a hovatovább mindinkább tökéletesbbül főiskolai s tanítóképzési rendszeres műnevelés következtében oly elismerésre méltó lendületet nyert, mely a legfokozottabb műigényeket is joggal kielégítheti. Mai napság már nemcsak a dalegyüttesek és zenedai énekkarok, de a közép- és felsőbb tanintézetek (theológiai akademiák) énekkarai is oly művészi színvonalon állnak — s kell is, hogy álljanak — miszerint az egyes tagok minden nehézség nélkül képesek a vezérkönyvből való éneklésre. Másfelől mindazok, kik énekkarok vezetésével foglalkoznak, többé-kevésbé kénytelenek tapasztalni, mennyi időt és költséget igényel az énekkarok — legtöbbszörre mégis csak hibás — másolatása, nem is említve azt, hogy a zeneművek többszörözése a törvény által szigorúan tiltva van. (Lásd az 1884. XVI. t.-cz. 45. §) Ehhez járul még azon körülmény, hogy a zeneművek szerzőiért magas árnál fogva egyesek ritkán vannak oly helyzetben, hogy a zeneirodalom terén koronként fölmerülő jelenségek felől behatott tudomást szerezhetnének s közvetlen megismerés útján választhatnák ki a napi termelés kétes értékű produktumai s a halomszámra importált idegen elmetermékek közül a valódi becsesel birókat. — Ezen körülmények voltak azok, melyek megérlelték szerzőben az elhatározást, hogy „Dalárzsebkönyv“ — a zene-közönség elé bocsássa. — A „Dalárzsebkönyv“ a városi, egyházi és főiskolai vegyeskarok érdekeit is szem előtt tartva két részre oszlik u. m. I. rész. Karénekek, négyszólamu férfikarra. (Tenore I., II., Bassó I., II.) II. rész. Karénekek, négyszólamu vegyeskarrá. (Soprano, Alto, Tenore, Bassó.) — Tökéletesen az egyes műdarabok tartalmát és irányzatát, mindkét rész a következő beosztással bír: 1. Egyházi karénekek (himnuszok, motettek, oratorium-Requiem- és miserészetek). 2. Gyászdalok. 3. Hazafias tar-

dolkozó tehetőségemet, vártalak . . . Kedves Györgyöm, sokat szenvedtem . . . Oh, mily iróztatótól élve eltemtettem.

— Kedves Irmám, én hallottam szavadat.

— Mondogattam a sirban: az én Györgyöm el fog jönni . . . nem vagyok-e még én nagyon ifjú a halál birtokában? ekkor rád gondoltam . . . és ez a gondolat élesztgette bátorságomat, mert kedves Györgyöm elalott lélekzetem, de a midőn hallám a sirásó kapavágását, összedtem minden erőmet.

— Asszonyom. — szóla az orvos — e megtörtént dolgot tekintse mind álmoknak!

Brun orvos gondozása, különösen György jelenléte, a legcsekélyebb nyomát is eltüntetése rettentő eseménynek, a Catelan család pedig, miután előkészítve lőn ezen boldogító hír vételére, mert a rendkívüli öröm szinte oly veszedelmes, mint a fájdalom, úgy fogadák kedves Irmáját, mint az elött.

E rettentő esemény azonban a szegény Irmára nézve oly hatással volt, hogy két hónapra azután, György ismét visszakísérte őt a sirba, a honnan kiszabadítá, hogy többé vissza ne térjen onnan; most szelleme igazán alkotójához tért vissza!

Első eltemtetésének emléke, az életre visszatérése, megörökített a faouasi köznépnél és a kútát, a melynek közelében eltemették tájszólassal ma is: La houn de la Morto — halál kútjának hívják.

A hajadonok oda járnak vizért, a legények ki-kimennek éjjelenként, hogy felidézék a fehér asszonyt, ki ifjú kedvesét oly édes szerelmmel tudta lebilincselni.

Igy van ez itt által, a leg egyszerűbb események hitregévé válnak és nemzedékről-nemzedékre mentek át megszipitve, vagy tulozva a csoda varázsa által.

4. Bordalok s szerelmiek. 5. Dalra! (a dal és zene dicsőítését tartalmazók). 6. Vegyes tartalmak. 7. Népdal-egyvelegek. — S most álljon itt névsora azon elismert zenei tekintélyeknek, kiknek válogatott műveit a „Dalárzsebkönyv“ tartalmazandja, megjegyezvén, hogy alábbi zeneszerzőknek nemcsak már elterjedt s általánosan kedvelt négyeseit vettem fel, hanem alig néhány kivétellel egészen új eredeti szerzeményekkel is gazdagítottam kiadványomat, jelszül: Ábrányi Kornél, Bartalus István, Egressi Béni, Erkel Ferencz, Gaál Ferencz, Goll János, Huber Károly, Kapi Gy., Liszt Ferencz, Márty N., Mihályi Károly, Sz. Nagy József, Id. Sz. Nagy Károly, Ifj. Sz. Nagy Károly, Oláh Károly, Szentirmai Elemér, Taritzki Ferencz, Wusching K. Pal, Zimay László, Zsaskovszky Endre stb. — Ezek mellett a világ-zeneirodalom gazdagon képviselve lesz a következő kitűnőségek által: Beethoven, Mozart, Haendel, Cherubini örökszepségű egyházi szerzeményekkel, továbbá Mendelssohn-Bartholdy Felix, Weber K.M., Schubert Ferencz, Abt. Kreutzer, Lachner, Marschner, Ötö. Becker, Lindpainer, Storch stb. — A „Dalárzsebkönyv“ nyolczadrét alakú zsebkönyvben 12—15 ivnyi terjedelemben s a legesinosabb kiállításban fog megjelenni Eberle és társa bécsi műintézetében. — Miután pedig könyvem részben tanodai használatra lesz szánva, árát — nagyterjedelme s izléses kiállítása mellett is — oly olcsóra szabtam, hogy azt a szegényebb sorsu tanuló ifjak is megszerezhesék. Jutányos ára folytán ajánljuk zene és dalkedvelőink figyelmébe.

VEGYES HIREK.

— **Előfizetési felhívás!** Ez év második évfolyamára, mely bizonyára kiváló mozzanatokban lesz gazdag, — előfizetést nyitunk 1 frtjával. — Kérjük lapunk tisztelt olvasóit szíves támogatásra, egyszersmind a lejárt időre az előfizetési díj be-küldésére.

— **Gáspár János**, a magyar tanügy egyik érdekes munkása részére tanfelügyelő társai eredményes munkássága ötvenedik évfordulója alkalmából díszes albumot szándékoznak átadni. Az album átadása megfelelő ünnepegyeségek között Sepsiszentgyörgyön fog végre menni az E. M. K. E. nagy gyűlése alkalmával. A mozgalom élén Koós Ferencz brassómezei tanfelügyelő áll.

— **Választás.** Nagynyed város képviselőinek múlt hó 28-án tartott gyűlésében rendőrségi fogalmazó Zilahi Sándor közjegyzői irnok lett megválasztva, mint egyedüli folyamodó a megválasztottnak lesz is tere, melyen munkakörét és képességét kitüntesse, mert rendőrségünknel teendő van előg.

— **Abrudbányán**, mint a „P. Szemlében“ olvasuk, az ottani pártok egyike párthatározatában azzal indokolja V. is Imre képviselő elleni, pusztaszemélyeskedésből eredeti tüntetését, hogy: „megválasztása a r o s z a k o s e s e n d ő r i s e g é l y l e l vitetett keresztül“. Kedves Hündl plébános ur! A nagyhót következik; ne feledje meggyónandó „hibái“ között ez „igaz szótást“ (?) is felsorolni. Még B. B. ur sem találta valószínűleg igaznak ez állítást s azért mellőzte az ily indoklás mellett felajánlott jelöltséget.

— **Lukács László**, a magyarigéni vál. kerület kitűnő tehetségű képviselője, a mint halljuk, a miniszteriumban magasabb állást fog elfoglalni, melyben széles körű képzettségénél fogva nagy szolgálatakat tehet. — A mennyire örvendünk, ha e hír megvalósul, épp annyira sajnáljuk tisztelt barátunknak a parlamentből való kiharadását, melynek — mint előadó — kiváló munkása volt. Helyét ez esetben br. K e m é n y Gábor ő n m l ő s á g a n a k o h a j t j á k f e l a j á n l a n i s m i t e l j e s e n r e m é l j ü k , h o g y ő N m l t g a s z í v e s e n f o g a d j a a t i s z t e l e t é r z e l m e i n e k e k i f e j e z é s é t .

— **Kincvezés.** Főispán ő m l t g a B o r o s S o m a s z á s z v á r o s i s z b i r ő i i r n o k o t a n a g n e n y e d i j á r á s s z o l g a b i r o s á g h o z i r n o k k á n e v z e t e k i .

— **Neerolog.** Szentkereszthelyi Kratochwil József nyugalmazott m. k. honvéd ezredes a hadi érem az első osztályú tisztí jelvény és az olasz korona rend tulajdonosa, ki városunkban is huzamosabban időzött. folyó év márczius hó 24-én életének 54-ik évében Grácban jobb létre szenderült. Szentkereszthelyi Kratochwil József 1848. évben Günsben a theológiát hallgatta, és 1850-ben besoroztatott a magyar forradalmi mozgalmakban való részvétele miatt. Részt vett az 1859-és 1860-iki hadjáratban és különösen kiuntta magát Custozánál. Később a honvédséghez lépett át, hol ismételt elismerésekben részesült.

— **Lopás.** Múlt hó 27-én éjjel után 2 óra tájban, magyarigéni kereskedő L u d v i g h J á n o s a r r a ö b r e d t f e l , h o g y h á z a p a d l á s a n v a l a k i l é p d e g é l . T u d v á n p e d i g a z t , h o g y o t t s — é p p e n i l y i d ő b e n s e m m i f é l e i d e g e n l é n y e k n e c k e r e s e t e ; m é l t á n é b r e d h e t e t t f e l b e n n e a z a g y a n u , h o g y v a l ó s z í n ű l e g o l y e g y é n i s é g s é t á l g a t o t t , k i m á s o k j o g o s t u l a j d o n á t n e m n a g y o n s z o k t a r e s p e c t á l n i . G y a n u j a n e m v o l t a p l a t a n , m e r t a h á z b ó l k i m e n v é n , o r a e l e i b e a p a d l á s r ó l o l y v a l a m i p o t y t y a n t l e , m i t r ö v i d s z e m l e u t á n m á s o k v a g y o n a u t á n á h i t o z ó e m b e r n e k i s m e r t f e l k i f u t á s n a k v e t t e a d o l g o t . A h á z t u l a j d o n o s a

nem üldözhetette a keréken keresztül, hanem kutatta, hogy nem történt-e valami kára s imé! reájött, hogy a padlásról két szalonna eltűnt, továbbá reájött arra is, hogy a tolvaj — kinek valószínűleg czinkostársa is volt — előbb a piuczéban is járt s az ott levő tárgyak felett tartott szemlét, mely tárgyak között úgy látszik a kenyerék nyerték meg tetszését. Hát az éjjeli örök? oh, azok szelid ártatlan emberek, kik még a légynek sem ártnak; aztán ki tehet arról, hogy azok a semmirekellő tolvajok nem ott lopnak, a hol ők, t. i. az éjjeli örök szunyókálnak. — akarom mondani istrázsálnak. Derék csendőrségünk különben a legnagyobb erélyvel nyomozza a tetteseket s így remélni lehet, hogy kiudódik, hogy kik voltak azok, kik a zsiros falatot elesípték. A kenyeret különben egy zsákba bepakolva az udvaron hagyta a tolvaj nem bírván azokat hirtelen elvinni. — Bajta is beteljesedett, ki sokat markol, keveset szorit. (r. l.)

— **Az adózó közönség figyelmébe.** Nagynyed város tanácsa egy általa kibocsátott hirdetményben tudatja, hogy az 1887—1890-ik évi III. osztályú kereseti adókiszámítási javaslatok a város adóhivatala hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt folyó évi ápril hó 1-től 8-ig nyolcz napi közszemlére ki vannak téve. Felhívának tehát azok, kik ez adóneveben adóznak, hogy azt tekinték be és a metaláni sérelmeiket folyó hó 20. és következő napokon összeülendő adókiadó bizottság előtt jelenték be. — Továbbá egyuttal felhívja azokat is, kik hadmentességi díjfeladásra kötelesek, hogy a folyó 1887. évi kivételhez szükségeseltető bevallási ivatek — melyek a városi adóhivatalnál ingyen adatnak — folyó április hó 12-éig ennyival is inkább adják be, mivel ellenesetben a hadmentességi díj a hivatalból beszerzendő adatok alapján fog kivettetni.

— **Hálanyilvánítás.** A számos részvét nyilatkozatokért, melyekben részesültünk a felejthetlen férj, atya, nevelő atya fivér és sógor, Szentkereszthelyi Kratochwil József nyugalmazott m. k. honvéd ezredes betegsége és elhunnya után, valamint a temetésre számos megjelenését és gyönyörű koszorúkat, de különösen dr. Schlagenhausen igazgató és dr. Schlömiicher Albin uraknak szeretetteljes ápolásukért barátainknak, ismerőseinknek hálás köszönetünket nyilvánítjuk — a g y á s z o l ó e s a l á d .

— **Nyilvános számadás.** A polg. fiu és leányisk. tan. testülete által a „Gáspár alap“ javára márczius hó 19-én rendezett tánczszal egybekötött hangversenyen bevételet: 75 frt 50 kr, kiadott: 39 frt 17 kr. Maradt tiszta jövedelem 36 frt 33 kr. Felülfizettek: Vlássits József 50 kr, Kriszesori Lajos 50 kr, id. Gáspár János 1 frt, Sylvester Róza Tóvisről 1 frt, Sebestyén Sándor 1 frt, Réthi Gábor 40 kr, Munkácsi Zsigmond 60 kr, Kertész Mari 10 kr, Papp Gyula 1 frt, Straub János 1 frt, Csekme Ferencz 30 kr, László István 60 kr, Gróger Jakab 80 kr, Petykó Géza 1 frt, miert is fogadják a egyen-egyen a testület hálás köszönetét. K i r á l y M i k l ó s p é n z t á r o s .

KÖZGAZDASÁG.

Gyümölcsfák a szőlőben.

Ha a különböző vidékek szőlőin végig tekintünk, nem egy helyen egész erdőt láthatunk, annyi gyümölcsfát ültetnek különösen a parasztgazdák nemcsak a végekre, hanem a szőlőbe is, még pedig nem igen válogatva a fajokban.

Ennek a rossz szokásnak egyszerű magyarázata van. A kopár területben, a milyen a szőlő egy-két évig az ültetés után, senkiesem gyönyörködik s azért nyakra-főre fákat ültetnek bele, hogy valamit láthassanak. De a fák ültetésénél nem gondolnak azokra a feltételekre, melyek a szőlőtől fejlődéséhez később szükségesek lesznek s melyek közt a levegő, világosság és melegség a főtényezők, sem a fák későbbi növése és kiterjeszkedését nem tartják szem előtt.

A szőlők végébe rendszeren diófákat ültetnek. — a szőlők köz. átlag pedig cseresznyét, meggyet, szilvát, barackot, sőt almáfákat is, melyek 10 méter átmérőjű koronát is fejlesztenek.

A legtöbb parasztgazdának szőlője nem is igen széles úgy hogy nyáron át azt hihetné az ember, hogy lombos erdőbe lép, még pedig szőlőbe.

Következőkben utalunk azokra a károokra, melyeket a gyümölcsfák a szőlőben okoznak. Az árnyékban álló szőlőtők későbbben virágoznak, ennek következtében a boggyók lassabban és tökéletlenül fejlődnek; a szőlőtűrtök a szüretig nem érnek meg és sanyuk. — Az árnyékban nőtt szőlő fája nem érik meg egészen s az első fagy elpusztítja, különösen oly vidékeken, a hol a szőlőtöket a télen át fedetlenül hagyják. A legnagyobb kár azonban a szüretnél mutatkozik.

A szüret idejét rendszeren a közönség előjárósága határozza meg; az egész falu kivonul és serényen hozzáfognak a munkához, hogy egy szem se maradjon a tőzőn. A parasztgazdák nem szüretelnek úgy, mint a nagyobb szőlőkben szokás, hogy előbb a teljesen érett szőlőt szüretelik le, a nem teljesen érettel egy-két hétig várnak a esetleg még a második szüretnél sem szedik le

